

mateixa pell. Camises de seda guarnides amb calats i complementos de joieria. S'han fet, no sabem com, propietaris d'immenses extensions de terreny que exploten amb una mà d'obra absolutament famèlica i desnutrida. D'això, al nostre país, se'n diu explotació, però allà es coneix amb la denominació de socialisme.

La figura representativa del Zaire és una escultura moderna que representa un negre estil·litzat amb llança i escut.

En altres llocs, el mateix negre enarbola una tranca, no sabem contra qui, però ens ho imaginem.

Existeix un mercat d'ivori força interessant i on es merca-deja, regatejant fins l'infinit. Això potser algú pot trobar-ho divertit. Allí el que a ningú no agrada és que els venedors t'envolten, t'empnyen i et criden a cau d'orella l'últim nou preu de la seva mercaderia. Un no es pot defensar perquè les nostres mans estan fixes i apretades contra les carteres i portamonedes propis... Dels que fugen...

A les afores de Kinshasa hi ha, en una gran esplanada, una creació del geni del «furer» Mobutu.

Es tracta del seu plau d'estiu, copiat fil per randa del Temple del Cel a Pequín i que ja vàrem descriure en una de les cròniques «El que hem vist a la Xina Roja» publicades a **Ronsana** (1), però amb materials molt més simples i una mà d'obra de pa sucacat amb oli. Tot el contrari de l'artesanía xinesa, que és un miracle de bon gust i delicadesa.

Conversem en francès amb el conductor de l'autocar. És un noi jove instruït a França i que ja està de tornada de tot.

—De moment no hi ha guerra i això ja és quelcom. Però la gent de Kinshasa està molt desenganyada de cara a l'esdevenidor.

Quan els belgues manaven no hi havia tant d'absolutisme com ara i això que els belgues s'han portat aquí com a salvatges (!?).

Això no sé si és de veritat el socialisme. De moment és una dictadura més absolutista que abans, encara que eis que manen s'han canviat. Ens diuen que és necessari així perquè el país estigui en condicions de defensar-se en cas d'atac.

—No el preocupa parlar així? No té por de represàlies?

—No; per ara no ens castiguen per dir mal dels governants. Diuen que tinguem paciència que tot s'arranjarà. Déu ho faci...!

El riu Congo-Zaire arrossega immensa quantitat de nenúfars. És un espectacle ben agradable...

La gent dels poblats propers a Kinshasa ens increpa a crits i en un llenguatge que no coneixem (congolès?). El xòfer atura els cops explicant que som metges de Barcelona.

Aleshores callen, però per les seves mirades intuïm dues coses. Primera, que no els agradem, i segona, que no tenen idea de si Barcelona es troba a la Sibèria o bé a la Patagònia.

Però nosaltres tampoc no estem tranquils amb la proximitat dels cridaïres.

Una magnífica experiència d'aquest país, la tinguérem els que vam voler visitar el Jardí Nacional d'Acclimatació i les **catarates de Zongo**

Seixanta quilòmetres d'excel·lent carretera permeten al nostre microbús d'arribar ràpidament al Jardí Botànic on, des de fa 25 anys, es treballa en un estudi pràctic que permet en la pràctica aconseguir millors vegetals tant d'alimentació com d'ornamentació.

És clar; ni Lumumba ni Tsombé es van preocupar d'aquest jardí i els tècnics van anar fent al marge de la guerra civil.

Els negres —cal reconèixer-ho— han prosseguit la tasca iniciada pels blancs, dels qui encara en queda algun dintre l'Institut Botànic i diu que s'hi troben molt bé.

La tècnica apropa i agermana; la política engendra odi, violència i separació. En resum; el lloc es preciós i les coses hi marxen molt bé. Menys mal!

Després van començar els catacrucs. Vàrem haver de fer

—per equivocació del bon noi del nostre xòfer, cent vint quilòmetres d'una ruta veïnal— la qual podem distingir benèvolament amb el qualificatiu d'infernal— que en alguns indrets estava recoberta de sorra, perquè en aquest país, o hi ha una selva tropical inextricable o es presenten de sobte dunes en moviment que barren el camí un dia per l'altre. Allà el nostre microbús s'encallava inevitablement.

A les vores aprenguérem una cosa més. Com que la ruta travessava petits i miserables poblats, els naturals del país, venien corrent, amb la rialla als llavis i l'escrofulisme al tòrax, a empènyer el cotxe per a treure'l de la trampa de sorra.

Això es repetí deu o dotze vegades i en cada una d'elles infal·liblement arribaven ràpidament les ajudes d'aquesta gent vestida d'estrips i que feia tota la força que els permetia la seva escassa musculatura. Els donàvem unes monedes equivalents a sis rals, que ells acceptaven riallers disposats a tornar a empènyer.

I, amics, allà no hi havia més que simpatia per a nosaltres. Simpatia per a nosaltres i misèria per a ells.

Fixem-nos bé que quan l'home blanc no ha arribat a explotar o contaminar al negre, aquest té sempre per al blanc una rialla i un ajut.

Instintivament ells consideren al blanc com a superior i això no creiem que estigui massa justificat.

A les ciutats s'ha fet una propagando exhaustiva contra el colonitzador —explotador blanc— però en realitat això no és més que una cortina de fum per a distreure el poble del capitalisme negre que s'està instaurant, sense mesura, control ni raó com la immensa majoria de les coses noves i artificials.

Arribàrem finalment a la regió de Zongo, zona militar on acompanyats d'un eixerit tinent vegérem les catarates —que ens semblaren esquifides després d'haver vist les de Victòria— i tot seguit retornàrem molt tard a Kinshasa on la plana major del nostre grup ens esperava amb forta preocupació pel nostre retard. Beneïda sigui l'autèntica amistat. Però el que no sabia aquesta amistat que nosaltres veníem del camp, la rialla dels camperols i l'ajut de la simpatia. No ho podien saber perquè ells havien estat tot el dia a Kinshasa entre odís, tibantors i recels. Com a tants llocs, la ciutat res té que veure amb l'esperit del camp.

L'endemà, en un decrepit D.C. 8 de la PANAM, sortírem de Kinshasa i del Zaire on els únics amics que hi deixàvem eren prims, escanyolits, riallers i analfabets. Però mai no sap un on hi ha un bocí de Déu!

A l'avió i fent parades a Gabon, Cameroun i Togo, arribàrem finalment a Cote d'Ivoire (Costa d'Ivori).

Però aquesta és una altra història, la qual, si Déu vol, us explicarem un altre dia.

**Dr. Eduard Padrós de Palacios**



Les zaireses són dones en general altes i ben plantades, molt influenciables per les demostracions d'admiració dels blancs.

(Foto de l'autor)

(1) Ronsana 57 - (Explicació i foto)